

Barn har alltid to biologiske foreldre

Nyqvist M.

Når barnet har lagt seg

192 s. Oslo: Cappelen Damm, 2010.

Pris NOK 349

ISBN 978-82-02-31933-5

Dette er en selvbiografisk fortelling der den kjente svenske skuespilleren Michael Nyqvist (f. 1960) beskriver minner og hendelser gjennom barndom, oppvekst og voksenliv. Boken har en rekke kapitler

uten overskrifter. Dette, sammen med tittelen, bidrar til at forfatteren gjennom det hele fanger leserens oppmerksomhet og undring over hvordan det kommer til å gå. Valget av tittel forblir imidlertid uklart. Dette dreier seg verken om søvnvansker eller viktige hendelser etter sengetid, slik denne anmelder trodde da hun sa ja til å anmelde. Derimot handler det om forfatterens/adoptivbarnets opplevelser og søken etter sine biologiske foreldre.

Nyqvist skriver meget godt. På en konsis og velformulert måte beskriver han ulike episoder og erfaringer fra barndom, oppvekst og aspekter ved egen utvikling som skuespiller i Stockholm. Beskrivelse av adoptivforeldre, tidligere og nåværende ektefelle og de to egne barna er gjort med diskresjon. Her er heller ingen tolking eller analyser av hvordan barnets eller ungdommens opplevelser eller de voksnes atferd skal forstås. Dette overlates til leseren. Men fremstillingen engasjerer på mange plan, ikke minst når det gjelder å få vite hvordan det går når forfatteren oppsøker sin biologiske mor eller forgjeves har dratt til farens hjemland.

Adoptivbarn og barn født etter in vitro-fertilisering har behov, rett og muligheter til å kunne få vite og eventuelt komme i kontakt med sine biologiske foreldre. Slike spørsmål er stadig aktuelle, enten de er knyttet til TV-serien *Tore på sporet* eller f.eks. donorinseminasjon. For mange adoptivbarn oppstår ønsket om å få «vite mer» først når de får egne barn. Nyqvists biografi kan bidra til at leseren får en bedre forståelse av hvor viktig og til dels smertefullt dette temaet kan være for adoptivbarnet. Den kan også føre til at leseren møter dem det måtte angå på en mer forståelsesfull måte. Derfor kan denne biografien trygt anbefales til kolleger.

Inger Helene Vandvik
Slependen

Nyttig for forskningsinteresserte

Carlsen KCL, Staff A.

Forskningshåndboken

Fra idé til publikasjon. 4. utg. 184 s, ill. Oslo:

Oslo universitetssykehus, Ullevål, 2009. Gratis

ISBN 978-82-473-0022-0

Forskningshåndboken er en omfattende samling av nyttig informasjon, råd og tips utgitt for å hjelpe forskere i medisinske og helsefag. Forfattergruppen består av leger med lang forskningserfaring, og boken ble

første gang utgitt i 2003 som en praktisk veiviser for forskere ved Ullevål universitetssykehus. Forfatterne har i 4. utgave ajourført håndboken med nye lover og regler for medisinske og helsefaglig forskning. Målgruppen er forskningsinteressert personell ved sykehus og biomedisinske/helsefaglige forskningsinstitusjoner.

Boken foreligger i kompendieform med enkel layout. Den er oppdelt i 16 kapitler som omhandler forskjellige aspekter ved forskningen samt et appendiks med nyttige lenker, forslag til protokollpunkter, sjekkliste før oppstart av et forskningsprosjekt og en samling av forskningsrelevant jus, lovverk og definisjoner. Kapitlene er systematisk oppbygd med en generell del fulgt av lokale tips for Oslo universitetssykehus, Ullevål og Haukeland universitetssykehus. Til slutt er det satt av plass til egne notater. Blant illustrasjonene finner man «slalåmløypene», informative fremstillinger av den kronglete veien til prosjektgodkjenning eller doktorgrad. Teksten er velskrevet og gjennomarbeidet, de mange kryssreferansene og nettadressene holder stort sett mål.

Innholdsmessig er boken en nær fullstendig samling av definisjoner, fremgangsmåter og henvisninger til nyttig videre informasjonsinnhenting. Gangen i forskningsprosjektet er beskrevet: fra idéfase via planlegging, protokollskrivning, veiledning og gjennomføring, til bearbeiding og publisering av resultater. Begrepene i den nye helseforskningslovens «prosjektspråk» blir beskrevet og de regionale forskningsetiske komiteenes rolle i vurdering av forskningsprosjekter blir gjennomgått – hva skal meldes dit og hvordan, hva skal andre tilsynsmyndigheter ha beskjed om? Godkjenning av biobanker, søknader om legemiddeltutprøving, lagring av persondata og internasjonal registrering – du finner det her. Det gis konkrete eksempler på informasjonsskriv til studiedeltakere og lister med e-postadresser til finansieringskilder og rådgivende instanser. I kapitlet om forsk-

ningsetikk og uredelighet burde forfatterne kanskje ha nevnt forskningsombudet ved Universitetet i Oslo og Oslo universitetssykehus? Papirutgaven er grei å lese, men mindre egnet som oppslagsverk. Det store antallet nettlenger vil raskt bli utdatert, f.eks. har Seksjon for forskerutdanning ved Det medisinske fakultet i Oslo ny nettadresse fra 1.1. 2010 (1). Nettversjonen av håndboken er fritt tilgjengelig, loves regelmessig oppdatering og er i tillegg søkbart, så suppler med bruk av denne (2).

Forskningshåndboken (på papir eller nett) kan trygt anbefales for alle som driver medisinsk forskning. Både uerfarne stipendiater og etablerte forskere (særlig innenfor klinisk forskning) vil ha glede av at så mye relevant informasjon er samlet på ett sted. Da spares man for selv å måtte finne frem i helsebyråkratiets jungel av lover og regler.

Lise Sofie H. Nissen-Meyer

Forskerlinjen

Det medisinske fakultet

Universitetet i Oslo

Litteratur

1. Universitetet i Oslo. Forskerutdanning. www.med.uio.no/forskning/forskerutdanning (15.3.2010).
2. Oslo universitetssykehus, Ullevål. Forskningshåndboken. www.ullevaal.no/forskningshåndboken (15.3.2010).

Grundig om akutt hjertesvikt

Krüger W, Ludman A.

Acute heart failure

Putting the puzzle of pathophysiology and evidence together in daily practice. 178 s, tab, ill. Basel: Birkhäuser, 2009. Pris EUR 50
ISBN 978-3-0346-0021-7

Akutt hjertesvikt er en kritisk tilstand som krever hurtig og kompetent utredning og behandling. I praksis kan opptil 75 % av tilfellene av akutt hjertesvikt relateres til akutt forverring av kronisk hjertesvikt.

Pasienter med akutt hjertesvikt er en heterogen gruppe, og håndtering av disse kan derfor være en stor utfordring.

Dette er ment å være en håndbok for alle som kommer i kontakt med pasienter med akutt hjertesvikt. På tross av den nærmest er i lommeformat, fremstår den som et oppdatert oppslagsverk innen utredning og behandling av akutt hjertesvikt. Forfatterne er erfarne klinikere ved anerkjente universitetssykehus og har omfattende erfaringsgrunnlag fra hjerte- og intensivmedisin. Hovedmålet synes å være å fremme forstå-

else for underliggende patofysiologiske mekanismer ved akutt hjertesvikt, spesielt de hemodynamiske forholdene. De fem kapitlene er velstrukturerte, logisk oppbygde og dekker de fleste aspektene ved emnet. Stoffet er nokså spekket med litteraturreferanser og understreker den kunnskapsbaserte tilnærmingen.

Kapittel 1 omhandler patofysiologien ved akutt hjertesvikt. Dette er en noe krevende lesing som forutsetter forhåndskunnskaper om hjertets og kretsløpets funksjon. Vanlige kliniske problemstillinger som f.eks. vurdering av pasientens væske- eller fyllingsstatus er omtalt uten at forfatterne har falt for fristelsen til å tilby enkle løsninger. Kapitlet er det mest omfattende i boken og inneholder en systematisk gjennomgang av de ulike hemodynamiske variablene. Moderne konsepter som diastolisk ventrikulær interaksjon og ventrikuloarteriell kobling er omtalt.

Dernest gis en oversikt over de ulike kliniske manifestasjonsformene ved akutt hjertesvikt. Klinisk vurdering, hemodynamisk kartlegging og monitorering samt prognostiske markører er vektlagt. Videre er den individuelle behandlingen viet mye plass. Klaffefeil som årsak til akutt hjertesvikt forekommer ikke sjelden, og er omtalt som et eget underpunkt. Kardiogent sjokk omhandles som eget emne i et eget kapittel. Dette er den manifestasjonen av akutt hjertesvikt med høyest mortalitet. Marginene ved behandling av kardiogent sjokk er ofte små, og forståelsen for den underliggende hemodynamikken spesielt viktig, siden den kan variere mye avhengig av etiologien.

Akutt høyre hjertesvikt er omtalt i et meget leseverdig kapittel. Lungeemboli, respirasjonssvikt og bakre/høyre hjerteinfarkt er oppført som de vanligste årsakene. Tradisjonelt har vurdering og behandling av høyre hjertesvikt vært noe mer vanskelig enn svikt på venstre side, og forfatterne har lyktes i å oppsummere aktuell kunnskap om emnet. Det siste kapitlet er viet diastolisk hjertesvikt, såkalt hjertesvikt med normal ejeksjonsfraksjon (HFNEF, HFPEF etc). Denne form for hjertesvikt, som rammer rundt halvparten av hjertesviktpopulasjonen, har fått mye oppmerksomhet de senere årene. Pasientene er oftest de eldre og dem med hypertensjon, og forfatterne gir god innsikt i de spesifikke mekanismene ved akutt diastolisk hjertesvikt.

Boken er velstrukturert, med hovedsakelig enkle, men gode illustrasjoner samt hensiktsmessige tabeller. Den utgis som paperback, har god papirkvalitet og akseptabel skriftstørrelse. Stilen er edruelig, men forfatterens engasjement i emnet skimter igjennom. Målgruppen er alle leger, både yngre og erfarne, som behandler pasienter med hjertesvikt. Også for spesialistkandidater i kardiologi, indremedisin og anestesi er den aktuell, men for medisinstudenter er verdien noe begrenset.

Alt i alt er det et grundig gjennomarbeidet, oppdatert og kunnskapsbasert verk som vil passe for de fleste medisinske og kardiologiske avdelinger, overvåkings- og intensivavdelinger samt hjertesviktpoliklinikker.

Thomas von Lueder
Hjertemedisinsk avdeling
Oslo universitetssykehus, Aker

Så mye elendighet?

Sandborg K.

På helse løs!

Godthaabs historie gjennom 90 år. 158 s, ill.
Bekkestua: Godthaab Helse og Rehabilitering, 2009. Pris NOK 200
ISBN 978-82-9982-020-2

Dette er en historisk kavalkade over vårt første rekonvalesent-hjem, Godthaab i Bærum. I en tid uten det sosiale hjelpeapparatet som i dag følger etter et langvarig sykehusopphold, var rekonvalesent-

hjem noe nytt, også for dem som var utslitt etter et liv med hardt, usunt arbeid. Man skulle hvile seg frem til god helse. I dag skjer det gjennom opptrening og rehabilitering.

De første sidene gir leseren et positivt og interessant innblikk i hvordan en enkelt-person, initiativtakeren Anna Holck fra Hamar (dog ikke i slekt med undertegnede), satte sin idé ut i livet gjennom oppslag i pressen i september 1918. Gjennom en innbydelse til til å opprette et «rekonvalesent-hjem med hjelpefond», greide hun med tiden å samle inn ca. 1 million kroner – et kolossalt beløp på den tiden. Tomt ble kjøpt i Bærum, bygget ble oppført i armert betong – det første i Norge – og innviet 29. mars 1925. Hjemmet var likevel ikke for enhver, men for «den dannede klasse» fra begynnelsen av.

Dermed tar også det positive slutt. Resten av boken er elendighet på elendighet: personalkonflikter, oppsigelser, forfyllede vaktmestere, salg av tomter for å unngå konkurs etc. Kapitlenes overskrifter er da også talende: Gründeren trekker seg, En Uriaspost, Konstant pengemangel, Stadig motbør, På vei utfor stupet! osv. osv.

Tittelen skal tilsynelatende tolkes bokstavelig! Ett enkelt kapittel gir håp: En rosa periode. Men nei, det gjelder enda en personalkonflikt, denne gang om styreren som utfoldet seg innen malerkunsten: «Mange vegger ble i hennes periode fra 1987 til

1990 malt rosa og pyntet med innrammede verselinjer fra bibelen.»

Noen lyspunkter er det nok, men de forsvinner liksom i alt det negative. Forfatteren, som er «vokst opp» i Godthaabs administrasjon gjennom både mor og mormor, har hatt nok materiale å ta av.

Verre er det likevel at de personer konflikten gjelder, er omtalt med fullt navn. I så måte går boken ukebladet Se og Hør en høy gang. Jeg synes ikke det hører hjemme i en trykksak som åpenbart er ment for offentligheten. Innbindingen, som har fått utseende av en gammel protokoll til internt bruk, er kanskje tilsikt.

Tross det store arbeidet som åpenbart er nedlagt og bokens rikholdige illustrasjonsmateriale, oppfatter jeg den som lite interessant for allmennheten. I bunn og grunn er det ingen reklame for Godthaab heller.

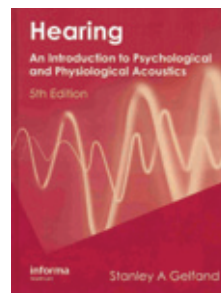
Per Holck
Anatomisk avdeling
Institutt for medisinske basalfag
Universitetet i Oslo

Det du bør vite om hørsel

Gelfand SA.

Hearing

An introduction to psychological and physiological acoustics. 5. utg. 311 s, tab, ill.
London: Informa Healthcare, 2009. Pris GBP 95
ISBN 978-1-4200-8865-6

Gelfands bok om hørsel foreligger nå i 5. utgave. Første utgave kom i 1981. Den er ment som en introduksjon til hørselsvitenskapene for studenter som ønsker å sette seg inn i hørselens

fysiologi og psykologi på et akademisk nivå, bl.a. som grunnlag for doktorgradsarbeider. Samtidig kan erfarne lesere få en oversikt og repetisjon over emnet. Det er ikke en lærebok i klinisk audiologi, men mye av stoffet er viktig å kjenne til for å kunne behandle pasienter med hørselsproblemer på en god måte.

Verket er delt i to omtrent like store deler. Første halvdel har innledende kapitler om lydlære og ørets og de sentrale hørselsbaners anatomi. Deretter følger kapitler om den mekaniske overføringen av lyd i øret, cochleas funksjon, fulgt av elektrofysiologiske undersøkelser av de sentale hørselsbaner fra hjernestammen til hjernebarken. Andre halvdel innledes med et kapittel om psykoakustiske metoder og teori for deteksjon av signaler. Dernest gis en omtale av hørselens følsomhet, fulgt av maskering,